



Broj: UPI-05-430/21-145/3

Podgorica, 22. decembar 2021. godine

Savjet Agencije za zaštitu konkurencije na osnovu člana 20f stav 1 tačka 1 Zakona o zaštiti konkurencije („Službeni list Crne Gore“, br. 44/12 i 13/18), člana 14 stav 2 Zakona o kontroli državne pomoći („Službeni list Crne Gore“, br. 12/18) i člana 18 Zakona o upravnom postupku („Službeni list Crne Gore“, br. 56/14, 20/15, 40/16 i 37/17), u postupku ocjene usklađenosti, po prijavljenoj državnoj pomoći od strane Ministarstva prosvjete, nauke, kulture i sporta, na sjednici održanoj dana 22.12.2021., donosi

## RJEŠENJE

1. Nacrt Aneksa broj I ugovora o kreditu broj 04-420-3100374.4 od 30.12.2019. godine, kod Prve Banke Crne Gore, ne predstavlja državnu pomoć, s obzirom na to da:

- a) SZ „Solidarno se ne nalazi u finansijskim teškoćama.
- b) Garancija je vezana za određenu finansijsku transakciju, za fiksni najviši iznos i vremenski je ograničena.
- c) Garancija ne pokriva više od 80% neotplaćenog zajma.
- d) I pod uslovom da za produženje roka važenja garancije bude plaćena tržišna cijena.

2. Ovim Rješenjem je ocijenjeno da u trenutku donošenja odluke o produženju roka važenja garancije nije prisutna državna pomoć, a s obzirom da Agencija za zaštitu konkurencije nije nadležna da cijeni opravdanost i ciljeve izdavanja garancije, primjenu propisa o budžetu i drugih zakonskih propisa, to je obaveza resornog ministarstva da se stara o daljem postupku u vezi sa garancijom, a posebno u pogledu mogućnosti njenog aktiviranja.

3. Nalaže se Ministarstvu prosvjete, nauke, kulture i sporta da u roku od 60 dana od dana donošenja ovog rješenja, Agenciji za zaštitu konkurencije dostavi dokaz iz tačke 1.d) izreke ovog rješenja.

## OBRAZLOŽENJE

Ministarstvo prosvjete, nauke, kulture i sporta je dopisom br. 17-402/21-10630/5 od 03. decembra 2021. godine, dostavilo zahtjev koji je zaveden u Agenciji za zaštitu konkurencije pod br. UPI-430/21-145/1 od 06. decembra 2021. godine, za produženje roka garancije preduzeću SZ „Solidarno“ Podgorica. Zahtjev je dostavljen na ocjenu usklađenosti prijave državne pomoći sa Zakonom o kontroli državne pomoći i to sa prolozima:

1. Obrazac 1 prijave državne pomoći koji je zaveden kod Agencije za zaštitu konkurencije pod brojem UPI-430/21-145/2 od 06. decembra 2021. godine;

2. Nacrt Aneksa I Ugovora o kreditu (br. kod Prve banke 04-420-3100374.4 od 30.12.2019);

3. Potvrda CBCG br.05-6771-2/2021 od 11.10.2021 godine da SZ „SOLIDARNO“ nije u blokadi;

4. Izjava izvršnog direktora SZ „SOLIDARNO“ mr Zorana Stanišića, kojom se konstatuje da su sredstva u iznosu od 1,200,000.00 eura, dobijena kroz kreditno aranžman sa Prvom bankom, potrošena za izgradnju kolektivno stambenih objekata L1, L2, L3 na Urb. Parceli br. 18 i 19 u bloku br. 15 koju čine djelovi katastarskih parcela broj 466/24 i 466/1 KO Budva u zahvatu, DUP-a, „Dubovica I“ u Budvi za potrebe prosvjetnih radnika u Opštini Budva;

5. Izjava izvršnog direktora SZ „SOLIDARNO“ mr Zorana Stanišića, kojom se konstatuje, da je predmetni Ugovor vezan za objekte u Budvi;

6. Izjašnjenje na zaključke listova „SZ Solidarno“;

7. procjena preostalih radova na projektuna projektu na datum 17.11.2021. godine;

8. potpisani finansijski izvještaji za 2019. i 2020. godinu;

9. Potpisan Zaključni list na 30.09.2021. godine;

10. Izjava da se SZ „Solidarno“ ne nalazi u finansijskim poteškoćama;

11. Izjava Izvršnog direktora SZ „Solidarno“, kojom se obavezuje da će u traženom roku preduzeti aktivnosti i ispoštovati, završetak radova na objektu za koji je tražen produžetak garancije;

12. Uvjerenje izdato od strane Osnovnog suda u Podgorici, Ku 2021/7443 od 11.10.2021 godine, da se protiv Izvršnog direktora SZ „SOLIDARNO“, mr Zorana Stanišića ne vodi krivični postupak;

13. izjava iz kaznene evidencije za društvo SZ „Solidarno“ Podgorica.

Odredbom člana 11 Zakona o kontroli državne pomoći (“Službeni list Crne Gore” br. 12/18) propisano je da za istinitost i tačnost podataka navedenih u prijavi odgovoran je podnosilac prijave.

## OPIS ZAHTJEVA

Postupajući u ovoj upravnoj stvari, Agencija je izvršila uvid u dostavljenu dokumentaciju i utvrdila da:

Iz Prijave državne pomoći Obrazac 1 proizilazi da je Ministarstvo prosvjete, nauke, kulture i sporta dostavilo prijavu koja se ne odnosi na državnu pomoć, da je u pitanju indirektno dodjeljivanje, odnosno zahtjev za produženje garancije Vlade Crne Gore korisniku SZ „Solidarno“, Podgorica, da se ne radi o privrednom društvu u poteškoćama, u skladu sa definicijom iz Pravilnika o Isiti pravila državne pomoći – Smjernice o državnoj pomoći za spašavanje i restrukturiranje nefinansijskih privrednih društava u poteškoćama. Uz prijavu su dostavili Predlog Aneksa ugovora o kreditu i njegove anekse, garancije i anekse produženja roka. Naveli da u konačnom tekstu, odnosno nacrtu teksta pravne osnove je uključena klauzula o mirovanju koja znači da davalac pomoći istu može dodijeliti nakon ocjene Agencije za zaštitu konkurencije, da je mjera pomoći Garancija države, da je u pitanju individualna pomoć, da garancija iznosi najviše 954,081.49 eura što predstavlja 80% kredita čije je trenutno stanje duga 1,192,601.86 eura, obrazložili zbog čega je neophodno dodijeliti navedenu državnu Garanciju, naveli da je izvor finansiranja Budžet države, i da nema kumulacije, kao i da prijava ne sadrži povjerljive podatke.

Iz Nacrta Aneksa broj I Ugovora o kreditu broj 04-420-3100374.4 utvrđuje se trenutno stanje kredita u iznosu od 1,192,601.86 eura i mijenja rok otplate kredita tako što isti ističe 30.12.2022 godine.

Iz Nacrta Aneksa I Garancije broj 06-7104/1 od 30.12.2019. godine predmetnog kredita, proizilazi da se garancija daje za 80% odobrenog iznosa kredita u korist Prve banke AD Podgorica, i da se mjenja rok važenja garancije i da je rok važenja garancije 30.12.2022. godine.

Iz Potvrde Centralne banke Crne Gore – Sektor za platni promet br.05-6771-2/2021 od 11.10.2021 godine proizilazi da transakcioni računi SZ “SOLIDARNO” matični broj 02351471 na dan izdavanja potvrde, odnosno na dan 11.10.2021 nijesu u blokadi.

Iz Uvjerenja Osnovnog suda u Podgorici Ku 2021/7443 od 11.10.2021 godine proizilazi da se Stanišić Zoran ne nalazi u evidenciji za krivična djela iz nadležnosti ovog suda, pa se protiv stranke sada ne vodi krivični postupak.

Iz Izjave kojom se potvrđuje da se SZ „Solidarno“ ne može smatrati kao privredno društvo u poteškoćama, ovjerene od strane Notara Anke Stojković iz Podgorice OV 8682/2021 dana 11.10.2021 godine, proizilazi da direktor mr Zoran Stanišić potvrđuje činjenicu kojom se da zaključiti da SZ „Solidarno“ kao neprofitna organizacija se ni po kom osnovu ne može smatrati kao privredno društvo u poteškoćama koje bi bez intervencije Države doživjelo gotovo siguran prestanak poslovanja, kako ne u kratkoročnom, tako ni u dugoročnom periodu, kao i da preduzeće posluje stabilno, što se može zaključiti iz realizacije svih projekta od osnivanja 2002. godine zaključno sa 2020. godinom.

Iz Izjave o roku završetka kolektivno stambenih objekata L1, L2 i L3 na urbanističkoj parceli br.18 i 19 u Bloku br.15, koju čine dijelovi katastarskih pcela broj 466/24 i 466/1, KO Budva u zahvatu DUP-a „Dubovica I“ u Budvi, za potrebe zadrugara – prosvjetnih radnika u Opštini Budva, ovjerena od strane Notara Anke Stojković iz Podgorice OV 8681/2021 dana 12.10.2021 godine, proizilazi da izvršni direktor Zoran Stanišić izjavljuje pod punom moralnom, materijalnom i krivičnom odgovornošću da će učiniti

sve profesionalne napore da se projekat završi u predviđenom roku zavisno od produženja Državne Garancije, koji odredi Agencija za zaštitu konkurencije.

Tekst ove Izjave nije prihvatljiv za Agenciju za zaštitu konkurencije, s obzirom da ista nije nadležna da utvrđuje oročenost garancije, već o istom odlučuje Vlada Crne Gore, a davalac garancije u prijavi navodi da će ista biti produžena na rok od 12 mjeseci.

Iz Ugovora o kreditu br. 04-420-3100374.4 od 30.12.2019. godine proizilazi da je odobren namjenski kredit za završetak izgradnje stambenog objekta u Budvi korisniku kredita SZ „SOLIDARNO“ Podgorica u iznosu od 1,500,000.00 eura, sa rokom otplate jednokratno o roku dospjeća i ističe 30.12.2021. godine, kao i da je za isti data Garancija broj 06-7104/1 od 30.12.2019. godine, izdata od strane vlade Crne Gore, Ministarstvo finansija Crne Gore u visini od 80% iznosa kredita, a najviše do maksimalnog iznosa od 1,200,000.00 eura, uvećan za kamate i druge troškove koji se odnose na navedeni dio kredita predviđen predmetnim ugovorom.

Davalac pomoći u Obrascu 1 navodi procjenu da će građevinski radovi biti završeni do kraja 2021. godine, ali da je potrebno u periodu od 12 mjeseci završiti i administrativne poslove koji podrazumijevaju tehnički prijem, priključenje objekata na infrastrukturnu mrežu, upis stanova na krajnje kupce i izvršiti kreditna zaduženja budućih kupaca kod komercijalnih banaka, te na taj način zatvoriti kreditnu liniju kod Prve banke koja potražuje od SZ „Solidarno“ i za koju se traži izdavanje garancije. U Prijavi se navodi da će predloženi rok za produženje garancije iznositi 12 mjeseci, odnosno do 30.12. 2022 godine.

## **OCJENA**

Prilikom zauzimanja stava po dostavljenom zahtjevu Agencija je uzela u obzir uslove propisane Pravilnikom o listi pravila državne pomoći, prilogom 5 – Obavještenje Komisije o primjeni člana 87 i 88 Ugovora o Evropskoj zajednici na području državnih pomoći u obliku garancija ( (2008/C 155/02) str. 264-272) ( „Službeni list Crne Gore“ br. 35/14, 2/15, 38/15, 20/16, 033/20, 38/20, 53/20, 98/20, 130/20 i 44/21).

S obzirom na to da se garancije koje je direktno dala država, tj. centralne, regionalne ili lokalne vlasti, kao i garancije koje su kroz izvore države dali drugi organi pod kontrolom države, kao na primjer preduzetnici, a koja se mogu pripisati državnim organima, mogu se smatrati državnom pomoći, Agencija je najprije cijenila da li SZ „Solidarno“ u čiju korist se produžava garancija ostvaruje pogodnost koju u svom redovnom poslovanju ne bi ostvario, ili stiče prednost u odnosu na svoje konkurente.

Agencija je na osnovu dostavljene dokumentacija, cijenila ispunjenost svakog uslova pojedinačno, kako je bliže opisano u nastavku ovog obrazloženja:

### **1. Dužnik se ne nalazi u finansijskim teškoćama.**

Agencija je analizirala finansijske izvještaje dostavljene uz prijavu pomoći za 2019 i 2020 godinu, kao i potvrdu Centralne banke Crne Gore broj: 05-6771-2/2021 od 11.10.2021 godine, proizilazi da transakcioni računi SZ „SOLIDARNO“ matični broj 02351471 na dan izdavanja potvrde, odnosno na dan 11.10.2021 nijesu u blokadi.

Takođe, Izjavom ovjerenom od strane Notara Anke Stojković iz Podgorice pod brojem OV 8682/2021 od 11.10.2021 godine, direktor SZ „SOLIDARNO“, mr Zoran Stanišić potvrđuje činjenicu kojom se da zaključiti da SZ „Solidarno“ kao neprofitna organizacija

koja je osnovanja sa osnovnim ciljem, a to je rješavanje stambenog pitanja prosvjetnih radnika Crne Gore, ni po kom osnovu ne može smatrati kao privredno društvo u poteškoćama koje bi bez intervencije Države doživjelo gotovo siguran prestanak poslovanja, kako ne u kratkoročnom, tako ni u dugoročnom preiodu, kao i da preduzeće posluje stabilno, što se može zaključiti iz realizacije svih projekta od osnivanja 2002.godine zaključno sa 2020. godinom.

Dodatno, Agencija je primjenila kriterijume iz Smjernice o državnoj pomoći za spašavanje i restrukturiranje nefinansijskih privrednih društava u poteškoćama (2014/C 249/01). U ovim smjernicama smatra se da je privredno društvo u poteškoćama ako je bez intervencije države gotovo siguran prestanak njegovog poslovanja u kratkorocčnom ili dugorocčnom periodu. Stoga se smatra da je privredno društvo u poteškoćama ako je ispunjen najmanje jedan od sljedećih uslova:

1. U slučaju društva sa ograničenom odgovornošću ako je više od polovine njegovog upisanog osnovnog kapitala izgubljeno zbog akumuliranih gubitaka.

To se događa kada se odbijanjem akumuliranih gubitaka od rezervi (i svih drugih elemenata koji se generalno smatraju dijelom sopstvenih sredstava društva) dobije negativan kumulativni iznos koji prelazi polovinu upisanog osnovnog kapitala.

2. U slučaju društva u kojem barem neki članovi imaju neograničenu odgovornost za dug društva, ako je više od polovine njegovog kapitala prikazanog u finansijskim izvještajima društva izgubljeno zbog akumuliranih gubitaka.

3. Ako je privredno društvo predmet opšteg postupka zbog insolventnosti ili ispunjava kriterijume u skladu sa domaćim pravom da se protiv njega na zahtjev povjerilaca pokrene opšti postupak zbog insolventnosti.

4. U slučaju privrednog društva koje nije MSP ako je tokom posljednje dvije godine:

i. odnos knjigovodstvenog duga prema kapitalu privrednog društva bio veći od 7,5 i

ii. EBITDA koeficijent pokriva kamata privrednog društva bio niži od 1,0.

Uvidom u finansijske iskaze - bilansi stanja za 2019. i 2020. godinu, utvrđeno je da SZ „Solidarno“ nema akumuliranih gubitaka, da osnovni kapital iznosi 9,4 miliona eura, te da nije došlo do umanjenja kapitala usled akumuliranih gubitaka. U tom slučaju, nijesu ispunjeni uslovi da se SZ „SOLIDARNO“ mogu smatrati privrednim društvom u poteškoćama u smislu tačaka 1. i 2. prethodno navedenih Smjernica.

Uzimajući u obzir Izjavu izvršnog direktora SZ „SOLIDARNO“, mr Zorana Stanišića, kojom tvrdi pod moralnom i materijalnom i krivičnom odgovornošću da se ne radi o privrednom društvu u poteškoćama i činjenicu da Agencija nema drugih saznanja o ispunjavanju kriterijuma da protiv SZ „SOLIDARNO“ može biti pokrenut postupak zbog insolventnosti, Agencija je ocijenila da ne postoje ni kriterijumi iz člana 3 naprijed navedenih Smjernica. Tačka 4 navedenih Smjernica odnosi se na društva koja nijesu mala i srednja preduzeća, a SZ „SOLIDARNO“ prema broju zaposlenih i ostvarenim prihodima svrstava se u skladu sa domaćim zakonodavstvom u mala preduzeća.

Na osnovu svih prethodno navedenih kriterijuma i dostavljenih dokaza, Agencija zaključuje da se radi o preduzeću koje nije u teškoćama, u smislu definicije izvedene

u Smjernicama Zajednice o državnim pomoćima za spašavanje i restrukturiranje preduzetnika u teškoćama.

## **2. Obim garancija može se pravilno izmjeriti u trenutku njene dodjele.**

Ovo znači da je garancija vezana za određenu finansijsku transakciju, za fiksni najviši iznos i da će biti vremenski ograničena.

Iz Nacrta Aneksa broj I Ugovora o kreditu broj 04-420-3100374.4 od 30.12.2019. godine, iz koje proizilazi da se garancija daje za 80% odobrenog iznosa kredita u korist Prve banke AD Podgorica, i da se mijenja rok važenja garancije i da je rok važenja garancije 30.12.2022 godine. Dakle, garancija neće pokrivati više od 80% odobrenog iznosa kredita.

## **3. Garancija ne pokriva više od 80% neotplaćenog zajma ili druge finansijske obaveze.**

Naime, ako je finansijska obaveza u potpunosti pokrivena državnom garancijom, Evropska komisija smatra da je povjerilac manje motivisan da pravilno procijeni, osigura i minimizira rizik koji proizilazi iz kreditiranja, te je od velikog značaja da ispravno procijeni kreditnu sposobnost dužnika. Takvu procjenu rizika isto tako ne mora uvijek da izvrši državni garant, uslijed nedostatka načina da to učini. Nedostatak motivacije za minimiziranje rizika ne vraćanja zajma može da podstakne povjericu da ugovore zajmove sa većim komercijalnim rizikom od uobičajenog, te se na taj način može povećati iznos visokorizičnih garancija u državnom porfoliju. Kako bi se osiguralo da povjerilac u stvarnosti snosi dio rizika, posebna pažnja mora se obratiti na sljedeća dva aspekta:

- kada se iznos zajma ili finansijske obaveze smanjuje tokom vremena, na primjer zato što je počelo otplaćivanje zajma, garantovani iznos mora srazmjerno da se smanjuje, na takav način da u svakom trenutku garancija ne pokriva više od 80% neotplaćenog zajma ili finansijske obaveze,
- povjerilac i garant moraju gubitke da podnose srazmjerno i na jednak način. Isto tako, neto povraćaj (tj. prihodi bez troškova obrade zahtjeva) proizašao iz sanacije duga od hartija od vrijednosti koje je dao dužnik mora srazmjerno da smanji gubitke koje snose povjerilac i garant.

## **4. Za garanciju je plaćena tržišno utvrđena cijena.**

Svako preuzimanje rizika treba da bude nagrađeno odgovarajućom premijom na iznos garancija ili iznos kontragarancije. Garancija ne sadrži pomoć kada je cijena plaćena za garanciju makar toliko visoka kao odgovarajuća referentna vrijednost za premije garancije koja se može naći na finansijskim tržištima. Ako se odgovarajuća referentna vrijednost za premije garancija ne može naći na finansijskim tržištima, ukupni finansijski trošak garantovanog zajma, uključujući kamatnu stopu zajma i premiju garancije, mora da se uporedi sa tržišnom cijenom sličnog zajma bez garancije. U oba slučaja, kako bi se odredila odgovarajuća tržišna cijena, trebalo bi uzeti u obzir karakteristike garancija i osnovnog zajma. Ovo uključuje: iznos i trajanje transakcije; osiguranje koje daje dužnik i druga iskustva koja utiču na procjenu stope naplate; vjerovatnoću neizvršavanja obaveza dužnika koja proizilazi iz njegove finansijske situacije, njegovog sektora djelatnosti i očekivanja; kao i drugih ekonomskih okolnosti.

Dakle, dužnik se klasifikuje prema ocjeni rizičnosti. Ovu klasifikaciju i pomoć Ministarstvu prosvjete, nauke, kulture i sporta prilikom oblikovanja tržišne cijene koju je potrebno naplatiti SZ „Solidarno“, može da pruži međunarodno priznata agencija za rangiranje, ili, ako je dostupna, unutrašnja ocjena koju koristi banka koja daje osnovni zajam.

Dodatno, Ministarstvo prosvjete, nauke, kulture i sporta može da sprovede poređenje cijena koje na tržištu plaćaju slično rangirana preduzeća. Takođe, kako bi se utvrdila tržišna cijena produženja roka važenja garancije, kao i monitoring da li je realna cijena od SZ „Solidarno“ naplaćena i prilikom izdavanja garancije, Agencija predlaže primjenu kriterijuma sadržanih u dokumentu: <http://www.bis.org/publ/work207.pdf>

S obzirom na to da je Agencija zaključila da produženje roka važenja garancije ne sadrži elemente državne pomoći, pod uslovom da su ispunjena sva četiri kriterijuma, naloženo je Ministarstvu prosvjete, nauke, kulture i sporta, da u roku od 60 dana od dana donošenja ovog rješenja, Agenciji dostavi dokaz iz tačke 1 d) izreke ovog rješenja.

Shodno svemu naprijed navedenim, odlučeno je kao u dispozitivu ovog rješenja.

**Uputstvo o pravnoj zaštiti:** Ovo rješenje je konačno u upravnom postupku i protiv njega nije dozvoljena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor tužbom kod Upravnog suda u roku od 20 dana od prijema rješenja.

**ČLAN SAVJETA**  
**Jovana Tošković**

**ČLAN SAVJETA**  
**Novo Radović**

Dostavljeno:

- Ministarstvo prosvjete, nauke, kulture i sporta, Vaka Đurovića b.b, 81000 Podgorica
- u spise predmeta i
- arhivi